

پاسخ‌نامه

نظام قدیم انسانی

(۲۳ خرداد ماه ۱۳۹۹)

بنیاد علمی آموزش قلم‌چی (وقف عام)

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب بین صبا و فلسطین پلاک ۹۲۳ - بنیاد علمی آموزش قلم‌چی (وقف عام) ۶۴۶۳-۰۲۱

«تمام دارایی‌ها و درآمدهای بنیاد علمی آموزش قلم‌چی وقف عام است بر گسترش دانش و آموزش»

پدید آورندگان آزمون

گزینشگران و ویراستاران

نام درس	گزینشگر	مسئول درس	ویراستاران علمی
زبان و ادبیات فارسی	محمدجواد قورچیان	محمدجواد قورچیان	محسن اصغری، مرتضی منشاری
دین و زندگی	محمد رضایی بقا	محمد رضایی بقا	سکینه گلشنی، محمدابراهیم مازنی
اقتصاد	مریم بوستان	مریم بوستان	سارا شریفی
عربی اختصاصی	محمدصادق محسنی	محمدصادق محسنی	درویشعلی ابراهیمی
تاریخ	میلاد هوشیار	میلاد هوشیار	آفرین ساجدی
فلسفه و منطق	کیمیا طهماسبی	کیمیا طهماسبی	فرهاد علی نژاد

گروه فنی و تولید

مدیر گروه	سیدمحمدعلی مرتضوی (اختصاصی)، فاطمه منصورخاکی (عمومی)
مسئول دفترچه	آفرین ساجدی (اختصاصی)، فرهاد حسین پوری (عمومی)
گروه مستندسازی	مدیر: فاطمه رسولی نسب، مسئول دفترچه: لیلا ایزدی
حروفچین و صفحه آرا	لیلا عظیمی (اختصاصی)، زهرا تاجیک (عمومی)

ادبیات فارسی ۲، ادبیات فارسی ۳،
زبان فارسی ۳ و ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی

۱- گزینه «۱»

(اسماعیل تشییعی)

در گزینه «۱»، «غضنفر» به معنی شیر است، اما سایر واژه‌ها به معنای خشمگین و قهرآلود (صفت شیر) اند.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۲»: همه نوعی لباس جنگی هستند.
گزینه «۳»: همه از ماه‌های سال رومی هستند.
گزینه «۴»: همه صفت (رنگ) اسب هستند.

(ادبیات فارسی ۲، لغت، ترکیبی)

۲- گزینه «۳»

(مسن اصفری)

معنی درست واژه‌ها:

گزینه «۱»: مستطاب: پاکیزه، خوش آمده

گزینه «۲»: چارق: کفش چرمی

گزینه «۴»: مزاد: به مزایده گذاشتن، در معرض فروش گذاشتن

(ادبیات فارسی ۳، لغت، ترکیبی)

۳- گزینه «۳»

(مهمربوار قورپیان)

قتیل: مقتول، کشته شده

نارنگ: نارنج

بلاغت: چیره زبانی، زبان آوری، بلیغ شدن

شهربند: زندانی، گرفتار، محبوس

(ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی، لغت، ترکیبی)

۴- گزینه «۲»

(مهمربوار قورپیان)

تصحیح املائی بیت گزینه «۲»: هلال ← هلال

(ادبیات فارسی ۲، املا، ترکیبی)

۵- گزینه «۲»

(مبینا اصبلی‌زاده)

تصحیح املائی:

ذلت: زلت (خطا)

منصوب: منسوب (نسبت داده شده)

(ادبیات فارسی ۳، املا، ترکیبی)

۶- گزینه «۳»

(مبینا اصبلی‌زاده)

شعر سپید آهنگ دارد، اما وزن عروضی ندارد و جای قافیه‌ها در آن مشخص نیست، مانند برخی از اشعار علی موسوی گرمارودی.

(ادبیات فارسی ۲، تاریخ ادبیات، ترکیبی)

۷- گزینه «۱»

(مهمربوار قورپیان)

ناصرخسرو علوی قبادیانی شاعر و نویسنده قرن پنجم و از قصیده‌سرایان برجسته در عرصه شعر فارسی است. قصیده‌های دینی و اخلاقی وی اغلب در حوزه ادبیات تعلیمی قرار می‌گیرند.

(ادبیات فارسی ۳، تاریخ ادبیات، صفحه ۶۷)

۸- گزینه «۳»

(مسین پرهیزکار - سبزواری)

از اوایل قرن ششم عرفان به حوزه غزل راه می‌یابد.

(ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی، تاریخ ادبیات، صفحه ۲۳)

۹- گزینه «۴»

(مسن پاسیار)

تشبیه ← شمع محبت

استعاره ← گریه عشق

کنایه ← خیره آن دیده کنایه از چشمش کور بود / تیره آن دل کنایه از بی‌رحم و بدبخت بود

جناس ← خیره و تیره

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: سلامت و ملامت ← جناس / توقع داشتن از جهان ← استعاره

گزینه «۲»: کوشش تدبیر ← استعاره / گلی نچیدیم ← کنایه

گزینه «۳»: سوهان سبک دست ← استعاره / سوهان حوادث ← تشبیه

(ادبیات فارسی ۲، آرایه، ترکیبی)

۱۰- گزینه «۳»

(ابراهیم رضایی‌مقدم - لاهیجان)

حس آمیزی: خشکی زهد

اسلوب معادله ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: اغراق: ادعای بسیاری اشک که به اندازه سیلاب است.

استعاره (تشخیص): آستین گریه - سیلی سیلاب (= اشک) - رخسار دریا

گزینه «۲»: تشبیه: اقلیم گمنامی / تناقض: در گمنامی صاحب آوازه (= معروف) بودن

گزینه «۴»: جناس: «در و بر» یا «در و در» / کنایه: سنگ بر سینه زدن

(ادبیات فارسی ۳، آرایه، ترکیبی)

۱۱- گزینه «۴»

(مسن پاسیار)

مجاز ← در بیت (ب) واژه حرف (مجاز از سخن یا شعر)

تشبیه ← در بیت (الف) ناوک چشم (اضافه تشبیهی)

ایهام تناسب ← در بیت (د) واژه «تاب» ۱- اضطراب (معنی قابل پذیرش)، ۲- در معنی پیچش با سنبل و سر تناسب دارد. / واژه «روی» نیز ایهام تناسب دارد.

اسلوب معادله ← در بیت (ج) مصراع دوم مصداقی است برای مصراع اول

(ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی، آرایه، ترکیبی)

۱۲- گزینه «۲»

(داود تالشی)

گزینه «۲»: یک کاسه = ترکیب وصفی / کاسه زهر = ترکیب اضافی

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: آن را مرگ خوانند (مفعول + مسند + فعل)

گزینه «۳»: «خوش» قید است و «جرعه» مفعول.

گزینه «۴»: است (گذرا به مسند) - خوانند (گذرا به مفعول و مسند) - درکش و ریز (گذرا به مفعول) - برو (ناگذر)

(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، ترکیبی)

۱۳- گزینه «۲»

(داود تاشی)

در گزینه «۲» شد در معنای غیراسنادی (رفت) است.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: ستر خدایت پرده پوش بود.

گزینه «۳»: آفتاب منور شد / آسمان خوشه‌چین شد

گزینه «۴»: آشنا بیگانه شد.

(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، صفحه ۴۳)

۱۴- گزینه «۴»

(مبینا اصیلی‌زاده)

دستور + به + منزله + ـِ + توصیف + ـِ + دان + ـِ ش + ـِ + زبان + ی + ـِ + سخن + گو + بای + ـِ د + دار + ا + ـِ + فهرست + ی + از + تک + واژ + ها + ـِ + مورد + ـِ + استفاده + در + فرآیند + ـِ + واژه + ساز + ی + باش + ـِ د
۳۷ تکواژ

(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، صفحه ۱۵)

۱۵- گزینه «۳»

(مسن اصری)

مشتق: گریه / مرکب: گرمروان (گرمرو) و سیماب / مشتق - مرکب ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: مشتق: روان / مرکب: دلجو / مشتق - مرکب: سرچشمه

گزینه «۲»: مشتق: زیبا / مرکب: نکورو / مشتق - مرکب: وفاداری

گزینه «۴»: مشتق: رها / مرکب: دلدار / مشتق - مرکب: دل سوخته

(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، صفحه‌های ۷۲ تا ۷۶)

۱۶- گزینه «۴»

(مسن پاسیار)

در این بیت مضاف‌الیه مضاف‌الیه وجود ندارد.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: مردم چشمت

م‌الیه م‌الیه

گزینه «۲»: نثار قدم یار

م‌الیه م‌الیه

گزینه «۳»: فکر تعمیر جهان

م‌الیه م‌الیه

(زبان فارسی ۳، زبان فارسی، صفحه ۶۰)

۱۷- گزینه «۴»

(اسماعیل تشییعی)

در گزینه «۴» مفهوم بیت این است که: «شادی در تسلیم است.»

مفهوم گزینه‌های دیگر: «اراده همه، در امتداد اراده خداست» یا «اصل، خواست خداوند است.»

(ادبیات فارسی ۲، مفهوم ۳، صفحه ۹۶)

۱۸- گزینه «۴»

(ابراهیم رضایی‌مقدم - لاهیجان)

مفهوم بیت سؤال و گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳»، «تزدیکی خداوند به انسان» یا «نحن اقرب الیه من جبل الورد» و مفهوم بیت گزینه «۴»، «طلب عنایت و وفاداری معشوق» است.

(ادبیات فارسی ۲، مفهوم ۳، مشابه صفحه ۱۷۳)

۱۹- گزینه «۲»

(ابراهیم رضایی‌مقدم - لاهیجان)

مفهوم ابیات گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴»: «مقصد عارفان فقط معشوق ازلی است»

مفهوم بیت گزینه «۲»: بیان زیبایی معشوق است.

(ادبیات فارسی ۲، مفهوم ۳، صفحه ۹۱)

۲۰- گزینه «۲»

(کاظم کاظمی)

مفهوم مشترک بیت صورت سؤال و ابیات مرتبط: «تاپاداری قدرت و مقام دنیوی»

مفهوم بیت گزینه «۲»: توصیف زیبایی‌های باغ و بوستان و مقایسه آن با جلوه و

شکوه مجلس جمشید و محفل اسکندر مقدونی

(ادبیات فارسی ۳، مفهوم ۳، ترکیبی)

۲۱- گزینه «۱»

(ابراهیم رضایی‌مقدم - لاهیجان)

مفهوم بیت «ب، ج»: توصیه به رازداری و خاموشی در عشق

مفهوم بیت «الف»: فاش شدن راز عشق

مفهوم بیت «د»: بینش داشتن، درک اسرار ماوراءالطبیعه

(ادبیات فارسی ۳، مفهوم ۳، ترکیبی)

۲۲- گزینه «۴»

(مریم شمیرانی)

مفهوم مشترک گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» در ستایش قناعت است ولی مفهوم گزینه

«۴» دل خوش و راضی بودن به خیال معشوق است.

(ادبیات فارسی ۳، مفهوم ۳، ترکیبی)

۲۳- گزینه «۴»

(اسماعیل تشییعی)

مفهوم گزینه «۴»، «اهلیت داشتن و شایستگی» است.

(ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی، مفهوم ۳، مشابه صفحه ۳)

۲۴- گزینه «۳»

(ابراهیم رضایی‌مقدم - لاهیجان)

مفهوم منظومه «خوان هشتم»، «بی‌وفایی و خیانت» است، این مفهوم از ابیات

گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» قابل دریافت است.

مفهوم گزینه «۳»: «بیان وفاداری و رفتار جوانمردانه و مطیع معشوق بودن» است.

(ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی، مفهوم ۳، صفحه‌های ۱۰۷ تا ۱۱۷)

۲۵- گزینه «۴»

(مبینا اصیلی‌زاده)

در ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» به فساد در جامعه اشاره شده است، اما مفهوم گزینه

«۴» توجه به باطن و نکوهش ریاکاری است.

(ادبیات فارسی پیش‌دانشگاهی، مفهوم ۳، مشابه صفحه ۷۴)

دین و زندگی ۲، ۳ و پیش‌دانشگاهی

۲۶- گزینه «۲»

(بوالفضل امرزاده)

از دقت در آیه شریفه «یا ایها الناس أنتم الفقراء إلى الله و الله هو الغنی الحمید» درمی‌یابیم که همه مخلوقات، در وجود و هستی خود نیازمند خدا هستند (هیچ مخلوقی در این عالم وجود ندارد که به برکت وجود حق تعالی موجود نشده باشد) و تنها وجود بی‌نیاز خدا است و او در هستی خود به دیگری محتاج نیست. (بی‌نیازی، شایسته ذات خدا است.)

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه «۱»: با توجه به آیه «الله نور السماوات و الارض» در می‌یابیم که تمام موجودات وجود خود را از خدا می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار می‌شوند و وجودشان به وجود او وابسته است و هر یک آیه‌ای از آیات الهی محسوب می‌شوند. گزینه «۲»: چون وجود خداوند وابسته به چیزی نیست کسی نمی‌تواند وجود او را بگیرد و نابودش کند (این پیام، از دقت در آیه «إن یسأ یذهبکم و یأت بخلق جدید» مستفاد می‌گردد.)

گزینه «۴»: از دقت در آیه «إن یسأ یذهبکم و یأت بخلق جدید» مستفاد می‌گردد.

(دین و زندگی پیش‌دانشگاهی، درس ۱، صفحه ۵)

۲۷- گزینه «۴»

(سیرامسان هنری)

گزینه‌های «۱» و «۲»، بیانگر شرک در ربوبیت و گزینه «۳»، بیانگر شرک در خالقیت است؛ ولی گزینه «۴»، مفهوم شرک ندارد، چرا که به استقلال باغبان از خداوند اشاره‌ای نشده است.

(دین و زندگی پیش‌دانشگاهی، درس ۲، صفحه‌های ۱۶ و ۱۷)

۲۸- گزینه «۲»

(امین اسریان‌پور)

با توجه به آیه «و لم یکن له کفو احد» برای او «خدا» هیچ مانند و همتایی نیست. وجود هرگونه شریک و همتایی برای خداوند نفی شده است. در رابطه با گزینه «۱» توجه داشته باشید که در مقام «ثبات» یگانگی خداوند بیان شده است، نه در مقام «نفی» شریک برای خداوند.

(دین و زندگی پیش‌دانشگاهی، درس ۲، صفحه ۱۵)

۲۹- گزینه «۴»

(مامد دورانی)

مرحله اول توبه که پشیمانی از گذشته است، با ذکر «استغفر الله» همراه است. اظهار ندامت ظاهری و گفتن کلمه استغفار در حال تکرار مداوم گناه، نه تنها پذیرفته نیست، بلکه استغفار را بی‌خاصیت می‌کند که این موضوع اشاره به مرحله تصمیم بر تکرار نکردن گناه دارد.

(دین و زندگی پیش‌دانشگاهی، درس ۷، صفحه‌های ۷۱ و ۷۲)

۳۰- گزینه «۱»

(مرتضی مومنی‌کبیر)

این‌که همه موجودات براساس تقدیر و اندازه دقیق آفریده شده‌اند، از دقت در آیه «إنا کل شیء خلقناه بقدر» مفهوم می‌گردد.

(دین و زندگی پیش‌دانشگاهی، درس ۵، صفحه ۴۲)

۳۱- گزینه «۳»

(ممدابراهیم مازنی)

مهم‌ترین گام برای رسیدن به درک صحیح از نظام حاکم بر جهان خلقت، اعتقاد به خداوند حکیم، عادل و قادر است. زندگی در یک جهان قانونمند این امکان را به ما می‌دهد که با شناخت و استفاده از قوانین جهان، نیازهای خود را برطرف کنیم، استعدادهای خود را به فعلیت برسانیم و پله‌های کمال را طی کنیم.

(دین و زندگی پیش‌دانشگاهی، درس ۵، صفحه‌های ۴۷ و ۴۸)

۳۲- گزینه «۲»

(مسلم بومن‌آبادی)

آیه ۲۴ سوره یوسف: «کذلک لنصرف عنه السوء و الفحشا آتیه من عبادنا المخلصین: این‌گونه بازگردانندیم از او بدی و زشت‌کاری را چرا که او از بندگان مخلص ما بود.» دقت کنید عامل نجات یوسف (ع) از وسوسه‌های نفس‌آماره رحمت الهی بود.

(دین و زندگی پیش‌دانشگاهی، درس ۴، صفحه ۳۷)

۳۳- گزینه «۲»

(ممد رضایی‌بقا)

این‌که بر ما لازم است اوقاتی را به تفکر در آیات و نشانه‌های الهی در خلقت اختصاص دهیم و هنگام دیدن هر یک از مخلوقات پیرامون خود، سعی کنیم حکمت و قدرت عظیم خالق آن را به یاد آوریم، ناظر بر افزایش معرفت به خداوند و یکی از راه‌های برنامه‌ریزی برای رسیدن به اخلاص است.

(دین و زندگی پیش‌دانشگاهی، درس ۴، صفحه ۳۵)

۳۴- گزینه «۴»

(سکینه کلشنر)

بر اساس حدیث سلسله الذهب: «کلمة لا اله الا الله حصنی فمن دخل حصنی امن من عذابی»، در امان ماندن از عذاب الهی برای جامعه اسلامی زمانی صورت می‌پذیرد که توحید عبادی در بعد اجتماعی در جامعه محقق شود؛ که این امر با قرار گرفتن در دژ مستحکم خدا میسر می‌شود.

(دین و زندگی پیش‌دانشگاهی، درس ۳، صفحه‌های ۲۴ و ۲۵ و ۲۷)

۳۵- گزینه «۲»

(مصوبه ایتسام)

آیه «فلا یتدبرون القرآن و لو کان من عند غیر الله لوجدوا فیهِ اختلافاً کثیراً...: آیا در قرآن کریم تدبر نمی‌کنند که اگر از نزد غیر خدا بود، در آن اختلاف بسیار می‌یافتند» بر این مفهوم دلالت دارد که در قرآن کریم اختلاف و ناسازگاری و تعارض وجود ندارد اما در نوشته‌های بشری این تعارض و اختلاف وجود دارد.

(دین و زندگی سوم، درس ۳، صفحه‌های ۳۷ و ۴۲)

۳۶- گزینه «۳»

(ممد رضایی‌بقا)

در ادامه این آیه شریفه مطرح گردیده است که «ان اقموا الدین و لا تتفرقوا فیهِ» که مقصود آن است که اصل دین یکی است و هدف پیامبران اقامه و برپایی دین و عدم تفرقه و داشتن وحدت است.

(دین و زندگی سوم، درس ۲، صفحه ۲۱)

۳۷- گزینه «۴»

(ممد رضایی‌بقا)

گریز از فرمانروایی و حاکمیت ظالمانه زمانی میسر می‌شود که با حاکمیت امام معصوم زندگی جاهلانه نداشته‌باشیم که از دقت در مفهوم حدیث «من مات و لم یعرف امام زمانه مات میتة جاهلیة» استنباط می‌شود.

(دین و زندگی سوم، درس ۵، صفحه ۶۱)

۳۸- گزینه «۲»

(ممد رضایی‌بقا)

امیر مومنان علی (ع) که از ابتدای بعثت پیامبر، همراه ایشان بود و از تعلیمات آن بزرگوار به خوبی برخوردار شده بود، وقتی نحوه عمل مسلمانان پس از رحلت پیامبر را مشاهده کردند، در یکی از سخنرانی‌هایشان فرمودند: «به زودی پس از من زمانی فراخواهد رسید که در آن زمان، چیزی پوشیده‌تر از حق و آشکارتر از باطل نباشد.»

(دین و زندگی سوم، درس ۷، صفحه ۸۷)

۳۹- گزینه «۴»

(مفسر رضایی بقا)

برای درک درست رهبری امام عصر (عج) در زمان غیبت، ابتدا باید توجه کنیم که غیبت در این جا در مقابل ظهور است، نه حضور. امام زمان (عج) در ادامه نامه خود به شیخ مفید (ره) می فرماید: «ما در رسیدگی و سرپرستی شما کوتاهی و سستی نمی کنیم و یاد شما را از خاطر نمی بریم که اگر جز این بود، دشواری ها و مصیبت ها بر شما فرود می آمد و دشمنان شما را ریشه کن می کردند.»

(دین و زندگی سوم، درس ۹، صفحه های ۱۱۱ و ۱۱۲)

۴۰- گزینه «۴»

(مفسر رضایی بقا)

فقیهان (مراجع تقلید) با تفکر در آیات و روایات و با کمک گرفتن از موازین دقیق، احکام را به دست می آورند و در اختیار مردم می گذارند.

(دین و زندگی سوم، درس ۱۱، صفحه ۱۳۷)

۴۱- گزینه «۱»

(مفسر آقا صالح)

امام علی (ع) در نامه خود به مالک اشتر فرمودند: «اگر دچار تکبر یا خودبزرگ بینی شدی به بزرگی حکومت خداوند که برتر از توست بنگر. این کار تو را از سرکشی نجات می دهد، تندروی تو را فرو می نشاند و عقلت را به جایگاه اصلی باز می گرداند.» همچنین مطابق با نظر ایشان رفع مشکلات محرومان، موجب معذور بودن در پیشگاه خداوند می شود.

(دین و زندگی سوم، درس ۱۲، صفحه های ۱۴۶ و ۱۴۷)

۴۲- گزینه «۱»

(سیرالاسان هندی)

برخی ازدواج های ناموفق ریشه در برآورده نشدن نیاز انس یا همسر دارد که زن یا مرد به این نیاز همسر خود توجهی ندارد. عبارت قرآنی «لتسکنوا الیها» بیانگر نیاز انس با همسر است.

(دین و زندگی سوم، درس ۱۴، صفحه های ۱۷۱ و ۱۷۹)

۴۳- گزینه «۱»

(امین اسریان پور)

آیه ۲۱ سوره طور: «و الذین آمنوا و اتبعتم ذریعتهم بایمان الحقنا بهم ذریعتهم و ما التناهم من عملهم من شیء کل امری بما کسب رهین: آنان که ایمان آوردند و فرزندان شان در ایمان از آنان پیروی کردند، فرزندان شان را به آنان ملحق می کنیم و از عمل شان چیزی کم نمی کنیم. هر کسی در گرو کاری است که کرده.»

(دین و زندگی سوم، درس ۱۶، صفحه ۱۹۷)

۴۴- گزینه «۱»

(مرتضی ممسنی کبیر)

در این آیه بیان شده است که «و کوهها را می بینی و می پنداری که بی حرکت و ثابت هستند، در حالی که مانند ابر در حرکت اند، صنع خدای یکتاست که همه چیز را استوار ساخته است، همانا او از آنچه انجام می دهید آگاهی دارد.» پس نتیجه می گیریم گمان انسان ها در مورد بی حرکت بودن کوهها، گمانی باطل است.

(دین و زندگی دوم، درس ۱، صفحه ۶)

۴۵- گزینه «۲»

(مرتضی ممسنی کبیر)

با توجه به آیه ۱۴ سوره مؤمنون، خداوند پس از بیان مراحل خلقت انسان، از خلقت روح نسبت به جسم سخن می گوید و در پایان خود را به عنوان بهترین خالق تحسین می کند.

(دین و زندگی دوم، درس ۴، صفحه ۴۳)

۴۶- گزینه «۳»

(مفسر رضا فرهنگیان)

با توجه به این آیه شریفه که ظرف تحقق آن برزخ است: «ان الذین توفاهم الملائکة ظالمی انفسهم قالوا فیم کنتم قالوا کنا مستضعفین فی الارض قالوا الم تکن ارض الله واسعة فتهاجروا فیها...»، سوالات «در زمین چگونه بودید؟» و «آیا زمین خدا گسترده نبود تا مهاجرت کنید» از سوی فرشتگان از ظالمان به خویشتن پرسیده می شود.

(دین و زندگی دوم، درس ۷، صفحه ۶۹)

۴۷- گزینه «۳»

(ابوالفضل امرزهر)

«و اذا الجبال...»: تغییر در ساختار زمین و آسمانها
«فصق من فی السماوات...»: مدهوشی اهل آسمانها و زمین
«و اقلت ما فیها...»: تغییر در ساختار زمین و آسمانها

(دین و زندگی دوم، درس ۸، صفحه های ۷۷ و ۷۸)

۴۸- گزینه «۱»

(سکینه گلشنی)

حضرت علی (ع) در وصف متوکلان به خدا می گویند: «... اگر مصیبت ها بر آنان فرو بارد، به تو پناه آورند و روی به درگاه تو دارند؛ چون می دانند سر رشته کارها به دست توست»

(دین و زندگی دوم، درس ۱۰، صفحه های ۱۰۶ و ۱۰۷)

۴۹- گزینه «۱»

(مفسر ابراهیم مازنی)

آمر به معروف یا ناهی از منکر باید بداند شخص گنهگار قصد تکرار گناه را دارد. این یکی از شرایط وجوب امر به معروف و نهی از منکر است.

آمر به معروف یا ناهی از منکر باید بداند مفسدهای در این امر و نهی نیست و البته اگر اهمیت آن زیاد باشد (مانند اصول دین و مذهب)، پذیرش مفسده لازم است. این نیز از شرایط وجوب است.

اگر امر به معروف یا ناهی از منکر بداند با تغییر روش او، امر و نهی او مؤثر واقع می شود باید روش خود را تغییر دهد. این نیز از شرایط وجوب است.

اگر امر به معروف یا ناهی از منکر بداند یا احتمال دهد که امر به معروف و نهی از منکر با تکرار مؤثر واقع می شود باید آن را تکرار کند. این یکی از روش های امر به معروف و نهی از منکر است.

(دین و زندگی دوم، درس ۱۴، صفحه های ۱۵۱ تا ۱۵۳)

۵۰- گزینه «۴»

(مفسر رضایی بقا)

تشریح گزینه های دیگر

گزینه «۱»: باید نماز را شکسته بخواند و نمی تواند روزه بگیرد، چون سفر بر او واجب بوده است.

گزینه «۲»: برای غسل نکردن معصیت کرده است.

گزینه «۳»: باید یک مد طعام برای هر یک روز بدهد، نه این که کفاره جمع بر او واجب باشد.

(دین و زندگی دوم، درس ۱۶، صفحه های ۱۸۴ و ۱۸۷)

۵۷- گزینه «۴»

(کتاب آبی)

ریال $16,250,000 = 65,000,000 \times \frac{25}{100}$ = مالیات ماهانه فرد (الف)
ریال $48,750,000 = 65,000,000 - 16,250,000$ = مانده خالص ماهانه فرد (ب)
ریال $585,000,000 = 48,750,000 \times 12$ = مانده خالص سالانه فرد (ج)
نام نرخ مالیاتی مورد محاسبه «تصادفی کلی» است. در این نظام مالیاتی، نرخ مالیات با افزایش درآمد یا دارایی، زیاد و به عکس با کاهش درآمد یا دارایی کم می‌شود؛ به عبارت دیگر، افراد با درآمدهای بیشتر با نرخ بیشتر و افراد با درآمدهای پایین‌تر با نرخ کم‌تری مالیات می‌پردازند.

(د) در صورتی که فرد $\frac{1}{6}$ مانده خالص ماهانه خود
 $8,125,000 = 48,750,000 \times \frac{1}{6}$ ریال را در سرمایه‌گذاری جدید به کار
برد $40,625,000 - 8,125,000 = 32,500,000$ ریال
برای فرد باقی می‌ماند.

(اقتصاد، مدیریت کلان اقتصادی، صفحه‌های ۷۸ و ۷۹)

۵۸- گزینه «۳»

(کتاب آبی)

سهام دهک هفتم $= \frac{1}{4} \times$ سهام دهک اول
درصد $12 =$ سهام دهک هفتم $\Rightarrow$ سهام دهک هفتم $= \frac{1}{4} \times 3 = 0.75$
درصد $15 = 3 \times 5 =$ سهام دهک سوم $+ 3 \times$ سهام دهک ششم $+ 3 \times$ سهام دهک چهارم
 $15 =$ سهام دهک ششم $+ 3 \times$ سهام دهک چهارم
 $3 =$ سهام دهک چهارم $-$ سهام دهک ششم
 $\Rightarrow 18 =$ سهام دهک ششم $2 \times$
درصد $9 = \frac{18}{2} =$ سهام دهک ششم $\Rightarrow$
درصد $6 =$ سهام دهک چهارم $\Rightarrow 3 =$ سهام دهک چهارم $- 9$
 $(21 + 15 + 12 + 9 + 7 + 6 + 5 + 4 + 3) - 100 =$ سهام دهک نهم
درصد $18 = 100 - 82 =$ سهام دهک نهم
(ب) هر دهک 10% جمعیت را به خود اختصاص می‌دهد:

نفر $7,000,000 = 100 \times 70,000,000 \times \frac{10}{100}$ = جمعیت دهک هشتم

(ج) دهک دهم 21% از درآمد ملی را به خود اختصاص داده است. بنابراین:

میلیون دلار $18,900 = 90,000 \times \frac{21}{100}$ = میزان درآمد دهک دهم

(د) $\frac{21}{3} = 7 =$ سهام دهک دهم = شاخص توزیع درآمد در کشور A
هرچه شاخص توزیع درآمد بیشتر باشد توزیع درآمد در آن کشور نامناسب‌تر است؛ پس توزیع درآمد در کشور A نامناسب‌تر است.

(اقتصاد، توسعه اقتصادی، صفحه‌های ۹۷ و ۹۸)

۵۹- گزینه «۱»

(کتاب آبی)

حساب‌های جاری اشخاص همان سپرده‌های دیداری است.
واحد $250 =$ سپرده دیداری $+ 70 =$ سپرده غیردیداری
واحد $70 =$ سپرده دیداری (موجودی حساب‌های جاری)
واحد $180 =$ سپرده غیردیداری $\Rightarrow$ واحد $250 = 70 +$ سپرده غیردیداری
سپرده پس‌انداز $+ 115 =$ سپرده مدت‌دار = سپرده غیردیداری
واحد $115 =$ سپرده پس‌انداز $\Rightarrow$ سپرده پس‌انداز $+ 65 = 180$
سپرده در واقع بدهی بانک به مشتریانش است، پس بدهی بانک برابر مجموع سپرده‌های دیداری و غیردیداری (۲۵۰) است.
(اقتصاد، نواها و بازارهای مالی، صفحه‌های ۱۱۶ و ۱۲۰)

۶۰- گزینه «۳»

(آرمان عاشور، ارلان)

(الف) اقتصاددانان با تکیه بر مطالعات علمی خود، توانسته‌اند ماهیت روابط علت و معلولی بین پدیده‌های اقتصادی را کشف کنند؛ به همین دلیل، امروزه می‌توان در عرصه اقتصادی برای رسیدن به هدفی خاص، سیاست‌هایی را طراحی و اجرا کرد و نتایج اجرای آن‌ها را از قبل پیش‌بینی کرد.
(ب) نیازهای انسان، محرک او برای فعالیت و تلاش است.
(ج) ملاک «بهترین بودن» این است که با استفاده از این منابع بتوان بیش‌ترین میزان تولید را به‌دست آورد و سطح بالاتری از رفاه را برای انسان فراهم کرد.

(د) هدف جوامع مصرفی غیراسلامی، افزایش مصرف، رفاه زیاد و تجملات و هدف جامعه اسلامی، ارتقای سطح فرهنگی و تعالی فکری انسان است. هر دو جامعه در راه رسیدن به خواسته‌های خود سیری ناپذیرند؛ جامعه غیر اسلامی مصرف بیش‌تر و جامعه اسلامی، تعالی فکری بیش‌تر را می‌خواهد؛ از این‌رو هر دو جامعه با توجه به خواسته‌هایشان نیازهای نامحدودی دارند و برای رفع این نیازها، به منابع و امکانات نیازمندند.

(اقتصاد، مقررات، صفحه‌های ۲، ۵، ۹، ۱۲ و ۱۳)

۶۱- گزینه «۲»

(آرمان عاشور، ارلان)

(الف) بنگاه‌های اقتصادی، سهم عوامل تولید را متناسب با قیمت آن‌ها به صورت مزد، سود و اجاره به خانوارها می‌پردازند.
(ب) محاسبه تولید کل به قیمت پایه اثر تغییرات قیمت در محاسبه تولید کل را از بین می‌برد و تغییرات موجود فقط نشان‌دهنده تغییر میزان تولید کالاها و خدمات خواهد بود.
(ج) ارزش تولید کل جامعه عبارت از مجموع ارزش افزوده بخش‌های مختلف اقتصاد است. این روش محاسبه تولید کل جامعه، روش تولید یا روش ارزش افزوده نامیده می‌شود.

(د) نحوه تصمیم‌گیری و اقدام تولیدکنندگان و نیز واکنش آن‌ها نسبت به تغییرات وضعیت اقتصادی با عنوان «رفتار اقتصادی» شناخته می‌شود.

(اقتصاد، ترکیبی، صفحه‌های ۲۷، ۲۹، ۳۰، ۳۱ و ۳۳)

۶۲- گزینه «۱»

(آرمان عاشور، ارلان)

(الف) انگیزه مصرف‌کنندگان از خرید کالاها، «رفع نیاز» و انگیزه تولیدکنندگان از تولید یک کالا «کسب سود» است.

(ب) نزولی بودن منحنی تقاضا به این معنی است که با «افزایش» قیمت، مقدار تقاضا «کاهش» یافته و در مقابل با «کاهش» قیمت، مقدار تقاضا «افزایش» می‌یابد.

(ج) اگر در بازار قیمت کالایی در حال افزایش باشد، می‌گوییم به دلیل «کمبود عرضه» قیمت «به سمت تعادلی پیش می‌رود».

(اقتصاد، تولید و بازار، صفحه‌های ۴۳، ۴۵ و ۴۹)

عربی اختصاصی

۶۳- گزینه «۳»

(آرمان عاشور اردلان)

میلیارد ریال $60 = \frac{600}{10} =$ بهای کلای سرمایه‌ای
عمر مفید آن = هزینه استهلاک سالانه کالا

میلیارد ریال $120 = 600 \times \frac{20}{100} =$ میزان افزایش بهای کالا

میلیارد ریال $720 = 600 + 120 =$ بهای جدید کلای سرمایه‌ای

میلیارد ریال $72 = \frac{720}{10} =$ هزینه استهلاک سالانه با احتساب قیمت جدید کالا

مجموع هزینه استهلاک سه سال آخر (با احتساب قیمت جدید کالا)

میلیارد ریال $216 = 72 \times 3 =$

(اقتصاد، مدیریت کلان اقتصادی، صفحه ۸۳)

۶۴- گزینه «۳»

(سارا شریفی)

الف) بانک‌های «تخصصی» به منظور کسب سود، «اوراق مشارکتی» را که دولت یا مؤسسات اعتباری منتشر کرده است، خریداری می‌کنند. آن‌گاه این اوراق را به مبلغی بیش از مبلغ خرید به سپرده‌گذاران خود می‌فروشند. این فعالیت بانک را «عملیات مالی» می‌گویند.

ب) بانک‌های اسلامی درآمد خود را از طریق سرمایه‌گذاری مستقیم در طرح‌های تولیدی و عمرانی کسب می‌کنند.

ج) خرید دین: طبق این قرارداد، بانک‌ها می‌توانند «اسناد و اوراق تجاری» متعلق به واحدهای تولیدی، بازرگانی و خدماتی را «تنزیل» کنند.

د) در شرایطی که حجم پول موجود برای انجام معاملات کافی باشد، اگر بانک‌ها وام اعطا نمایند، حجم پول در گردش جامعه افزایش می‌یابد و زمینه بروز تورم فراهم می‌شود.

ه) بانک مرکزی با ایجاد «سیستم خاص کنترل» سیاست‌های خود را از طریق سیاست‌های پولی متناسب با «شرایط اقتصادی کشور» اعمال می‌کند و بانک‌ها را در جهت ارائه خدمت و هماهنگی با اقتصاد به فعالیت وامی دارد. این بانک مسئولیت «کنترل شبکه بانکی و اداره سیاست پولی» را با هدف «حفظ ثبات پولی کشور» برعهده دارد.

و) منظور از اوراق بهادار، اوراقی است که برای تأمین منابع مالی صادر می‌شود؛ این اوراق به سه دسته کلی تقسیم می‌شود: ۱- اوراق سهام ۲- اسناد خزانه ۳- اوراق مشارکت

(اقتصاد، نواها و بازارهای مالی، صفحه‌های ۱۳۰ تا ۱۳۴ و ۱۳۷)

۶۵- گزینه «۱»

(آرمان عاشور اردلان)

گروه کشورها	درصد نرخ بی‌سوادی بزرگسالان (به طور متوسط)	نرخ مرگ‌ومیر نوزادان (در هر ۱۰۰۰ نفر)	امید به زندگی در بدو تولد
۵۰ کشور در حال توسعه (با پایین‌ترین سطح درآمد سرانه)	بیش از ۳۵ درصد	بیش از ۱۰۰	کم‌تر از ۵۰ سال
۲۲ کشور توسعه‌یافته	کم‌تر از ۱ درصد	کم‌تر از ۶	بیش از ۷۸ سال

(اقتصاد، توسعه اقتصادی، صفحه ۹۴)

۶۶- گزینه «۲»

(حسین رضایی)

«خوفاً» (مفعول له): به‌خاطر ترس (فقط در این گزینه درست ترجمه شده است).

(عربی سال چهارم، ترجمه، ترکیبی)

۶۷- گزینه «۱»

(درویشعلی ابراهیمی)

«قد آلف»: تألیف کرده است / «المعلومات»: اطلاعات، معلومات، دانسته‌ها / «الأطبَاء المسلمین»: پزشکان مسلمان / «القرون الماضية»: قرون گذشته

تشریح سایر گزینه‌ها:

در گزینه «۲»: «معلّمی - وجود داشته» و در گزینه «۳»: «ما - مرتب کرده است» و در گزینه «۴»: «موجود - درگذشته‌اند» نادرست است.

(عربی سال چهارم، ترجمه، ترکیبی)

۶۸- گزینه «۳»

(سید مومرعلی مرتضوی)

«الجَنَاء»: (جمع الجبان) افراد ترسو / «يموتون»: می‌میرند / «مرآت عديدة»: دفعات بسیاری / «قبل موتهم»: قبل از مرگ خود / «لا يذوق الموت إلاً مرة واحدة»: مرگ را به جز یک بار نمی‌چشد، مرگ را تنها یک بار می‌چشد

(عربی سال چهارم، ترجمه، ترکیبی)

۶۹- گزینه «۴»

(حسین رضایی)

«لم» در این گزینه اسم استفهام (مخفف «لماذا») نیست بلکه از حروف جازمه است و دلیل آن، حذف حرف عله از فعل أجوف «يكون» به‌خاطر دفع التقای ساکنین است.

صورت صحیح ترجمه: «زبان مادر از دعا کردن باز نمی‌ایستاد و گر آن باز نمی‌شدا»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «لايُنسى» مضارع مجهول: فراموش نمی‌شوند (در اول جمله)

گزینه «۲»: «كادت» از افعال مقاربه: چیزی نمانده است (نزدیک است)

گزینه «۳»: «مازلنا (از افعال ناقصه) نكدح»: پیوسته زحمت می‌کشیم / «شأؤ»: فاصله

(عربی سال چهارم، ترجمه، ترکیبی)

۷۰- گزینه «۱»

(صالح پاسبان)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: «يسهرن» = بیدار می‌ماند / «للليل» = شب

گزینه «۳»: «ان» اسم خود را منصوب می‌کند (ان المرّضين...) / «اللّذنين» مثنی است و با «ساهرین» و اسم آن تناسب ندارد.

گزینه «۴»: «الممرّضين» مبتدا است و باید مرفوع شود. / «المستشفيات» نیز به صورت جمع آمده است.

(عربی سال چهارم، تعریب، ترکیبی)

۷۱- گزینه «۴»

(مسعود مهنری)

در گزینه «۴» کلمه «كفن‌ها» جمع است و معادل صحیح آن «الأقفان» است، معادل عربی فعل «جایگزین کردند» برابر است با «استعاضوا» و «استفادوا» در این جا نادرست است.

(عربی سال چهارم، تعریب، ترکیبی)

۷۲- گزینه «۱»

(میدر همایی)

حرکت گذاری درست همه عبارت چنین است:

«عَلَى الشَّعْبِ الْمُسْلِمِ فِي إِيرَانَ أَنْ يُوَالِحَ مَجَاوِلَاتِهِ لِلْوَصُولِ إِلَى حَدِّ الْإِكْتِفَاءِ الذَّاتِي»

(عربی سال چهارم، حرکت‌گذاری، صفحه ۳۹)

(هسین رضایی)

۷۸- گزینه «۲»

ضمیر فاعلی «ن» در «یرتین» عائد صله است و به «من: موصول» برمی گردد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ضمیر عائد صله «مفعول به» بوده و حذف شده است. (اشتریتها)

گزینه «۳»: ضمیر عائد صله «مفعول به» بوده و حذف شده است. (یصفها)

گزینه «۴»: ضمیر عائد صله «مفعول به» بوده و حذف شده است. (یتمنأه)

(عربی سال چهارم، قواعد اسم، صفحه ۱۷)

(نعمت الله مقصوری)

۷۹- گزینه «۳»

ضمیر «هی» بین دو اسم معرفه «المرأة» و «آلتی» قرار گرفته است و ضمیر فصل است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «أنتم» مؤکد است.

گزینه «۲»: «هم» مبتدا است.

گزینه «۴»: «هی» مبتدا است.

(عربی سال چهارم، قواعد اسم، صفحه ۱۷)

(هسین رضایی)

۸۰- گزینه «۳»

إن (از حروف مشبیه)، فأخذوا (فعل شروع واسم آن)، یتکون (فعل مضارع و فاعل و خبر)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: آن (همزه این حرف در اول جمله با کسره صحیح است)، فبدأ یتکی (فعلها به صیغه مفرد آمده و خطاست).

گزینه «۲»: لعل (بر سر فعل نمی آید).

گزینه «۴»: فیأخذون بکوا (افعال مقاربه خودشان معمولاً ماضی هستند و خبرشان حتماً مضارع است).

(عربی سال چهارم، نواسخ، صفحه‌های ۴۴ تا ۴۶)

(زهره نعمتی)

۸۱- گزینه «۱»

«مخافة» مصدر از ریشه «خوف» و منصوب به اعراب مفعول له است که چون مضاف واقع شده، تنوین نمی گیرد.

در سایر گزینه‌ها، «یوماً»، «تدبیراً» و «قلیلاً» به ترتیب: مفعول فیه، تمییز و مفعول فیه هستند.

(عربی سال چهارم، منصوبات، صفحه ۵۴)

(سیرمهمدعلی مرتضوی)

۸۲- گزینه «۴»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: با توجه به معنی، «بئس» صحیح است. (ترجمه: بد سخنی است آن چه که بارها می گویی و هر بار باعث آزار دیگران می شود!)

گزینه «۲»: «المعلمون» فاعل مدح است و باید مرفوع با علامت فرعی واو باشد.

گزینه «۳»: «المنافق» مخصوص به ذم است و باید مرفوع بیاید.

(عربی سال چهارم، اسالیب جمله، ترکیبی)

(سیرمهمدعلی مرتضوی)

۸۳- گزینه «۳»

«لام» بر سر خبر «إن» (از حروف مشبیه بالفعل) برای تأکید می آید، در این گزینه، «دنیا» اسم «إن» و خبر آن «هون» است که بر سر آن، لام برای تأکید آمده است.

(عربی سال چهارم، بلاغت، ترکیبی)

(نعمت الله مقصوری)

۷۳- گزینه «۲»

حرکت آخر کلمات «شأن» و «المختلفة» نادرست است و باید به صورت «شأن» و «المختلفة» باشد. زیرا «شأن» فاعل برای فعل «لا یرتفع» و «المختلفة» صفت و مجرور به تبعیت از موصوفش (مجالات) است.

(عربی سال چهارم، حرکت‌گذاری، ترکیبی)

(مهمدعلی رضایی)

۷۴- گزینه «۲»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «فاعله ضمیر «ت» البارز» نادرست است زیرا افعال مقاربه فاعل ندارند. در این عبارت «ت» اسم افعال مقاربه است نه فاعل.

گزینه «۳»: «ما» اول اسم شرط نیست بلکه اسم موصول است ثانیاً نکره نیست بلکه معرفه می باشد.

گزینه «۴»: «مشتق» نادرست است زیرا «الکتب» جمع «الکتاب» است و «الکتاب» جامد می باشد.

(عربی سال چهارم، تحلیل صرفی و نحوی، ترکیبی)

(هسین رضایی)

۷۵- گزینه «۲»

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «ممنوع من الصرف، خبر» نادرست است.

گزینه «۳»: «نكرة» نادرست است.

گزینه «۴»: «مفعول فیه و منصوب» نادرست است.

(عربی سال چهارم، تحلیل صرفی و نحوی، صفحه ۲۳)

(درویشعلی ابراهیمی)

۷۶- گزینه «۳»

فعل «أطلقت» به این دلیل واجب التانیث است که نایب فاعلش، مؤنث حقیقی است و بلافاصله بعد از آن آمده و فعل «عادت» هم به این دلیل واجب التانیث است که فاعلش، ضمیر مستتری است که به اسم مؤنث «الرّمیضاء» برمی گردد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: یک فعل جایز التانیث است (عصفت)؛ به دلیل این که فاعلش (ریاح) مؤنث مجازی است و فعل «خرّبت» واجب التانیث است، زیرا فاعلش ضمیر مستتری است که به یک اسم مؤنث برمی گردد. (فاعلش ضمیر «هی» می باشد و مرجعش «ریاح»)

گزینه «۲»: کلمه «أفعال» فاعل مجازی است و فعلش جایز التانیث است و فاعل «یتعدی» هم که مذکر است.

گزینه «۴»: چون «زینب» مؤنث حقیقی و چسبیده به فعل «أرسلت» است، فعلش واجب التانیث است. (یک فعل واجب التانیث)

(عربی سال چهارم، قواعد اسم، صفحه ۶)

(سیرمهمدعلی مرتضوی)

۷۷- گزینه «۲»

«الضویّبة» صفت برای خبر و به تبعیت از آن مرفوع است.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «الستکریّة» صفت برای اسم «إن» و منصوب است.

گزینه «۳»: «الهیّة» صفت برای خبر «کان» و منصوب است.

گزینه «۴»: «معماریّة» صفت برای مفعول به دوم و منصوب است.

(عربی سال چهارم، تصغیر و نسبت، ترکیبی)

۸۴- گزینه ۲»

(زهره نعمتی)

تمییز «کم» استفهامیه به صورت مفرد و منصوب می آید. (کتاباً)
در سایر گزینه‌ها تمییز به درستی به کار رفته است.
(عربی سال چهارم، منصوبات، صفحه‌های ۶۱ و ۶۲)

۸۵- گزینه ۱»

(مهممهری رضایی)

منظور از «محسّنات معنوی»، طباق یا همان تضاد است که فقط در گزینه
«۱» آمده است. به ترجمه عبارت توجه کنید: «هنگام ملاقات با خداوند
مؤمن روسفید می‌گردد و منافق روسیاه می‌گردد». بنابراین کلمات: «بیض
و یسود» و «المؤمن و المنافق» با هم تضاد دارند.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲: «السراج و الظلمة» با هم تضاد ندارند. (چراغ و تاریکی)

گزینه ۳: «ید و عُق» با هم تضاد ندارند. (دست و گردن)

گزینه ۴: «الجار و الدار» یعنی «همسایه و خانه» و «الرفیق و الطریق»
یعنی «دوست و راه» با هم تضاد ندارند.

(عربی سال چهارم، بلاغت، ترکیبی)

تاریخ

۸۶- گزینه ۴»

(سیدصدرالردین روانی)

پیامبر به دنبال یافتن پایگاهی برای انتشار آیین اسلام و نجات پیروان
خویش، گروهی از مسلمانان را به حبشه فرستاد. تغییر قبیله مسلمانان از
بیت‌المقدس به کعبه نشانه رابطه آسیب‌دیده مسلمانان و یهودیان بود.

(تاریخ ایران و جهان (۱)، ظهور اسلام حرکتی تازه در تاریخ، صفحه‌های ۹۶ و ۱۰۳)

۸۷- گزینه ۱»

(علی مهممهری کریمی)

دوره صفاریان، سرآغازی بر توجه و حمایت رسمی و حکومتی از زبان و ادب
فارسی است و رصدخانه مراغه و ربع رشیدی تبریز از جمله مراکز علمی و
آموزشی معروف دوران حکومت ایلخانان بودند.

(تاریخ ایران و جهان (۱)، ایران از ورود اسلام تا صفویان، صفحه‌های ۱۸۰ و ۱۸۳)

۸۸- گزینه ۲»

(سیدصدرالردین روانی)

غازان خان با راهنمایی دیوان‌سالاران ایرانی، اصلاحاتی را با هدف رونق
کسب و کار و کاهش فشار بر مالیات‌دهندگان انجام داد. هم‌چنین در دوره
حکمرانی او اقداماتی برای مرمت شبکه‌های آبیاری و اصلاح قوانین و
مقررات مالی صورت گرفت.

(تاریخ ایران و جهان (۱)، ایران از ورود اسلام تا صفویان، صفحه‌های ۱۹۶ و ۲۰۰)

۸۹- گزینه ۱»

(علی مهممهری کریمی)

آشنایی اروپاییان با دستاوردهای فرهنگ و تمدن اسلامی و تحولات
اجتماعی و مذهبی اروپا در قرون جدید، نگرش علمی اروپایی‌ها را دگرگون
ساخت؛ اما این دگرگونی که در بستر مبارزه با کلیسا اتفاق افتاد، سبب
پیدایش نگرش‌های جدید درباره دین و عقلانیت شد.

(تاریخ ایران و جهان (۲)، تاریخ جهان در قرون هجری و معاصر، صفحه‌های ۶ و ۷)

۹۰- گزینه ۳»

(آزاده میرزایی)

استالین بارها از متفکین خواسته بود که نیروهای خود را در ساحل فرانسه
پیاپی کنند تا فشار ارتش آلمان بر نیروهای شوروی کم‌تر شود.

(تاریخ ایران و جهان (۲)، تاریخ جهان در قرون هجری و معاصر، صفحه ۱۸۱)

۹۱- گزینه ۴»

(بهروز یحیی)

روس‌ها در تبریز ثقة‌الاسلام تبریزی و عده‌ای دیگر را که به مخالفت با آن‌ها
برخاسته بودند، اعدام کردند.

اسکان عشایر یکی از اقدامات رضاشاه بود که از رونق دامداری کشور کاست
و باعث شد که کشور ما از نظر دامی به بیگانه نیازمند شود. به علاوه هدف
آن، مهار کردن نیروی رزمی عشایر بود.

(تاریخ ایران و جهان (۲)، تاریخ ایران در قرون هجری و معاصر، صفحه‌های ۱۷۸ و ۱۸۹)

۹۲- گزینه ۳»

(آزاده میرزایی)

الف) پنهان کردن سکه‌ها در زیر زمین ← عدم امنیت صاحبان پول
ب) عیار پایین سکه‌ها ← فساد مالی حکام، ضعف ضرابخانه‌ها، ناتوانی اقتصادی
ج) وجود سکه‌های مسی کم‌ارزش فراوان در یک منطقه ← نیازمندی مردم
به لوازم روزمره

(تاریخ‌شناسی، منابع اطلاعاتی گذشته‌ها، صفحه ۷۹)

۹۳- گزینه ۳»

(شیوا شریف‌زاد)

این که مفاهیم و مضامین افسانه‌ها، اختصاص به یک قوم یا ملت ندارد،
دلیلی بر این امر است که افسانه‌ها یک‌سره زاده پندار و خیال نیست.

(تاریخ‌شناسی، منابع اطلاعاتی گذشته‌ها، صفحه‌های ۴۳ و ۴۴)

۹۴- گزینه ۲»

(شیوا شریف‌زاد)

از پنج قرن پیش با کشف راه‌های دریایی و شناختن قاره‌های ناشناخته،
نگرش تاریخ بشر وسعت بیشتری یافت و تاریخ جهان نسبت به قبل
جهانی‌تر شد. با وجود این، تعصبات فرقه‌ای، منافع سیاسی و اغراض و اهداف
قومی، مانع از تحقق کامل این امر شده است. به ویژه بسیاری از مورخان
اروپایی همواره کوشیده‌اند که تاریخ اروپا را اساس و محور تاریخ تمامی
جهان قلمداد کنند؛ بدین دلایل تاکنون تاریخ جهانی منصفانه‌ای که سهم و
جایگاه واقعی همه مردم جهان در آن منظور شده باشد، نوشته نشده است.
بیش‌تر کتاب‌هایی که غربیان در دوران اخیر درباره تاریخ جهان نوشته‌اند
دارای این نقیصه‌اند.

(تاریخ‌شناسی، سیر تکوینی تاریخ‌نگاری، صفحه‌های ۱۶۴ و ۱۶۵)

۹۵- گزینه ۲»

(شیوا شریف‌زاد)

سند تاریخی برگ‌نوشته‌ای است که با از دست دادن ارزش روزمره و اداری
خود در پژوهش‌های تاریخی قابل استناد و استفاده بوده و بنابراین قابلیت
نگهداری دائمی داشته باشد.

(تاریخ‌شناسی، منابع اطلاعاتی گذشته‌ها، صفحه‌های ۱۳۶ و ۱۳۷)

فلسفه و منطق

۹۶- گزینه ۳»

(موسی آکبری)

ادراک ذاتی همواره مقدم بر ذات و ادراک ذات مقدم بر مفاهیم عرضی آن
است. آیزی بودن لزوماً با ذات نهنگ همراهی می‌کند؛ پس مقدم بر آن تصور
می‌شود و ماده و گوشت‌خوار بودن که از عرضیات آن است، بعد از نهنگ به
مقام تصور درمی‌آیند.

(منطق، تعریف، صفحه ۱۸)

۹۷- گزینه «۴»

(فاطمه شهیمی)

تعریفی که با حقیقت مفهوم ارتباط نداشته باشد و مخاطب را از آن دور سازد و او را سردرگم نماید، شرط «مرتبط بودن مفاهیم به کار رفته در معرف با معرف» را ندارد، در تعریف دوزنقه باید کلمه شکل بیاید نه جسم. (منطق، تعریف، صفحه‌های ۹ و ۱۰)

۹۸- گزینه «۱»

(فرهاد علی‌نژاد)

برخی مفاهیم کلی هستند که حتی یک مصداق هم در خارج ندارند. تفاوت اصلی مفاهیم جزئی و کلی در این است که مفاهیم کلی قابلیت انطباق بر مصداق‌های متعدد را دارند ولی مفاهیم جزئی این قابلیت را ندارند. (منطق، تعریف، صفحه‌های ۱۳ و ۱۴)

۹۹- گزینه «۳»

(فارج از کشور ۹۵)

ذاتی سه دسته است: جنس، فصل و نوع
طبعاً اجر و مکعب مستطیل دو فصل متفاوت دارند؛ زیرا که در تعریف فصل گفتیم: صفت ذاتی متمایز کننده
در هیچ یک از اجناس خود نیز نمی‌توانند مشترک باشند؛ زیرا یکی مقدار و دیگری جوهر است و هر کدام سلسله اجناس مخصوص به خود را دارد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مکعب مستطیل می‌تواند عرض عام اجر باشد.

گزینه «۲»: «دارای شش وجه بودن» برای مکعب مستطیل فصل و برای اجر، عرض خاص است. همانند «دارای سه زاویه بودن» برای مثلث که عرض خاص محسوب می‌شود.

گزینه «۴»: مکعب مستطیل یک جسم نیست.

(منطق، تعریف، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۴)

۱۰۰- گزینه «۲»

(الله فضری)

در هر قضیه شرطی متصل، نوعی رابطه میان تالی و مقدم برقرار است و اساساً ماهیت قضیه شرطی متصل همین رابطه است. در این دو عبارت نیز، نوعی رابطه بیان شده است، اما فقط رابطه موجود در عبارت اول حقیقی و واقعی است. (منطق، استرلال، صفحه‌های ۳۸ و ۳۹)

۱۰۱- گزینه «۳»

(موسی آکبری)

برخی جملات خبری کاذب هستند؛ یعنی با واقعیت مطابقت ندارند اما چون وجه خبری دارند و جمله‌ای با معنی را تشکیل می‌دهند، قضیه محسوب می‌شوند؛ مانند جمله مطرح شده در سؤال.

(منطق، استرلال، صفحه‌های ۳۲ و ۳۳)

۱۰۲- گزینه «۴»

(عمیر مهرئی)

در قضیه شرطی غیرقابل جمع در صدق (مانع‌الجمع)، محال است هر دو طرف قضیه درست باشد، اما می‌تواند هر دو طرف آن غلط باشد و یا یک طرف درست و طرف دیگر غلط باشد. در رابطه با ذاتی و عرض خاص، محال است یک مفهوم هم ذاتی باشد و هم عرض خاص، اما می‌تواند نه ذاتی باشد و نه عرض خاص، یعنی عرض عام باشد، پس غیرقابل جمع در صدق است.

(منطق، استرلال، صفحه‌های ۴۱)

۱۰۳- گزینه «۳»

(عمیر مهرئی)

با توجه به نتیجه استدلال و کبری قیاس، لفظ «ب» به عنوان حد وسط استدلال می‌باشد. چون این لفظ در کبری قیاس در جایگاه موضوع قرار دارد، پس قیاس یا شکل سوم است یا شکل اول. با توجه به شرایط انتاج شکل اول و نیز نتیجه جزئی به دست آمده در قیاس، قضیه «هر غیر ج ب است» نمی‌تواند به عنوان صغری قیاس استفاده شود؛ زیرا در آن صورت نتیجه قیاس بایستی «هیچ غیر ج الف نیست» می‌بود، نه «بعضی غیر ج الف نیست».

(منطق، استرلال، صفحه‌های ۶۶ و ۶۷)

۱۰۴- گزینه «۴»

(عمیر مهرئی)

هرگاه از علت به معلول پی ببریم (اثبات وجود حقوق طبیعی در انسان به دلیل فطرت خاص او)، برهان ما «لمّی» و هرگاه از معلول به علت برسیم (شناخت بیشتر خداوند از طریق صفات و افعال او)، برهان ما «آتی» خواهد بود.

(منطق، استرلال، صفحه ۸۳)

۱۰۵- گزینه «۱»

(فرهاد علی‌نژاد)

هنگامی که وصف تعدادی از اجزای یک مجموعه را به کل آن نسبت دهیم دچار مغالطه ترکیب شده‌ایم. درست است که اتم با چشم غیرمسلح دیده نمی‌شود اما این که بگوییم انسان هم که از اتم تشکیل شده با چشم غیرمسلح دیده نمی‌شود «مغالطه ترکیب» است.

(منطق، استرلال، صفحه ۸۹)

۱۰۶- گزینه «۱»

(عمیر مهرئی)

هرگاه ویژگی یک مجموعه کلی را به اجزای آن تعمیم دهیم، گرفتار مغالطه تقسیم شده‌ایم.

(منطق، استرلال، صفحه ۸۹)

۱۰۷- گزینه «۳»

(عمیر مهرئی)

فلسفه اولی، درباره هستی و وجود بحث می‌کند که حقیقی‌ترین و اصلی‌ترین مبنایی است که همه خصوصیات اشیا و پدیده‌ها به آن باز می‌گردد.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: وجود، عام‌ترین خصوصیتی است که همه موجودات را دربرمی‌گیرد.

گزینه «۲»: مبحث تغییر و ثبات در خصوص وجود است که در فلسفه اولی بحث می‌شود.

گزینه «۴»: تبیین عقلانی احکام علوم طبیعی به طور کلی مربوط به فلسفه می‌باشد، نه مابعدالطبیعه یا فلسفه اولی.

(فلسفه سال سوم، معنا و قلمرو فلسفه، صفحه‌های ۱۷ تا ۱۹)

۱۰۸- گزینه «۴»

(کنکور سراسری ۹۳)

سوفیست‌ها معتقد بودند هر کس هر چه خودش بفهمد، همان حقیقت و واقعیت است؛ یعنی برای حقیقت و واقعیت، ارزش و اعتباری جدا از ادراک آدمی قائل نبودند. (فلسفه سال سوم، نخستین فلاسفه بزرگ، صفحه ۲۴)

۱۰۹- گزینه «۲»

(عمیر مهرئی)

سقراط معتقد بود اگر به دنبال حقیقت نباشد و گرد دانش نگردد، مردم از اعدام او درمی‌گذرند.

(فلسفه سال سوم، نخستین فلاسفه بزرگ، صفحه ۳۷)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: به موضوعی ممتنع‌الوجود گویند که محمول وجود هرگز نمی‌تواند بر آن عارض شود.

گزینه «۳»: دو ضرورت از موضوع سلب می‌شود، ضرورت وجود و ضرورت عدم؛ چرا که در رابطه امکانی موضوع ذاتی است که نه از وجود ابا دارد و نه از عدم.

گزینه «۴»: مفهوم وجود در خارج است که صفت امتناع را نمی‌پذیرد؛ اما در عالم ذهن، حکما سه قسم رابطه بین موضوع و محمول در نظر گرفته‌اند که عبارتند از: وجوب و امکان و امتناع.

(فلسفه سال چهارم، کلمات مشاء، صفحه‌های ۳۰، ۳۱، ۳۲ و ۳۹ و ۴۰)

۱۱۶- گزینه «۱»

(همید مهرثی)

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: آگاهی از علوم مختلف برای زعیم لزومی ندارد.

گزینه «۳»: او احکام و شرایع را از منبع حق دریافت می‌کند؛ نه اینکه آن‌ها را وضع کند.

گزینه «۴»: زعیم مدینه فاضله باید به اعلا درجه سعادت بشری یعنی اتصال با ملک وحی یا عقل فعال رسیده باشد.

(فلسفه سال چهارم، کلمات مشاء، صفحه ۶۲)

۱۱۷- گزینه «۲»

(الله فضری)

نفس ابتدا در مشرق اصغر قرار دارد. پس آن‌گاه با ترک شهوت‌ها و مخالفت با هواهای نفسانی که مغرب نفس اوست فاصله می‌گیرد و رفته‌رفته در اثر تزکیه و تهذیب، شایستگی صعود به مشرق‌های عالی‌تر را پیدا می‌کند و در آن مشرق‌ها، حقایق برتری بر او ظاهر می‌گردد.

(فلسفه سال چهارم، کلمات اشراق، صفحه ۱۰۲)

۱۱۸- گزینه «۴»

(فرهار علی‌نژاد)

متکلمان برای عقل در کنار دین ارزش مستقلی قائل نبودند و معتقد بودند که عقل در خدمت شریعت بوده و تنها می‌تواند اصولی را که دین، با یقین و اطمینان به ما آموخته است به مدد استدلال اثبات کند.

(فلسفه سال چهارم، کلمات متعالیه، صفحه ۱۱۶)

۱۱۹- گزینه «۳»

(موسی اکبری)

در نگرش اصالت ماهوی هر چیزی ماهیت و جوهر معینی دارد و همین جوهر و ماهیت است که واقعیت و عینیت دارد؛ پس تغییر در آن امکان‌پذیر نمی‌باشد؛ زیرا تغییر آن‌ها، واقعیت اشیاء را زیر سؤال می‌برد. انسان چه کودک باشد، چه جوان و چه سالخورده، همان انسان است که صفات و اعراض گوناگون بر او واقع می‌شود.

(فلسفه سال چهارم، کلمات متعالیه، صفحه ۱۳۹)

۱۲۰- گزینه «۴»

(همید مهرثی)

در نظر علامه طباطبایی، رابطه علیت در اصل از طریق علم حضوری نفس به احوال و حالت‌ها و اراده‌های خود ادراک می‌شود و از «معلوم بالذات» نشئت می‌گیرد؛ یعنی انسان نخستین بار در خود نفس و در ساحت علم حضوری رابطه علیت را کشف می‌کند.

(فلسفه سال چهارم، کلمات معاصر، صفحه ۱۳۹)

۱۱۰- گزینه «۴»

(موسی اکبری)

ویژگی‌های شناسایی حقیقی از نظر افلاطون، خطاناپذیر بودن و به امور پایدار تعلق داشتن است.

ویژگی اول ضامن صحت و درستی یک معرفت و ویژگی دوم ضامن دوام و ثبات آن است.

(فلسفه سال سوم، نخستین فلاسفه بزرگ، صفحه ۵)

۱۱۱- گزینه «۲»

(الله فضری)

همان‌گونه که قصد و نیت، ضامن حرکت یک انسان برای به دست آوردن چیزی است، میل طبیعی هم ضامن حرکت ماده اشیا است به سوی بالاترین صورت و فعلیتی که به آن می‌توانند برسند؛ پس برای این‌که علت مادی به مرحله فعلیت نائل شود، علاوه بر دخالت یک علت فاعلی خارجی و یا طبیعت درونی، به علت غایی نیز نیاز دارد.

(فلسفه سال سوم، نخستین فلاسفه بزرگ، صفحه‌های ۶۶ تا ۶۸)

۱۱۲- گزینه «۳»

(اکامران اله‌مرداری)

هدف فیلسوف، فهم و شناخت کل جهان هستی است و با شناخت اجزای آن به تنهایی به مقصود خود نمی‌رسد، او در شناخت ظواهر و چهره محسوس اشیا، ابزار آزمایشگاهی و علوم تجربی را کارآمد می‌داند اما در فهم حقیقت آن‌ها علوم تجربی را ناتوان می‌داند. فلسفه در شناخت و ریشه‌یابی هستی اشیا تا آن‌جا پیش می‌رود که به وجود محض برسد، یعنی می‌خواهد در این مسیر به مقصودی مشخص که وجود محض است برسد پس «نامتناهی نیست» (علت نادرست بودن گزینه ۳). هم‌چنین فلسفه سیر و حرکت انسان است، تا جهانی شود عقلانی، درست مشابه جهان عینی.

(فلسفه سال چهارم، کلیات، صفحه‌های ۴ و ۵)

۱۱۳- گزینه «۲»

(موسی اکبری)

میراث تفکر یونانی از طریق حوزه اسکندریه به انطاکیه و سپس به حران منتقل شد. استادان فلسفه حران در عهد خلافت معتضد عباسی از حران به بغداد منتقل شدند.

(فلسفه سال چهارم، کلیات، صفحه ۱۹)

۱۱۴- گزینه «۲»

(فرهار علی‌نژاد)

تجربه علمی هر اندازه که گسترده و دقیق باشد، مادامی که با «اصول ضروری و کلی» حاکم بر هستی - که اصولی عقلی است، نه تجربی - توأم نشود، نمی‌تواند از موارد محدود تجربه شده فراتر رود و درباره آن‌چه به تجربه درنیامده است، «تعمیم» یابد و به شکل یک «قانون علمی» درآید.

(فلسفه سال چهارم، کلمات مشاء، صفحه ۵)

۱۱۵- گزینه «۲»

(الله فضری)

در صورتی که نسبت بین ماهیت و وجود ضرورت باشد، موضوع ضرورتاً وجود دارد و واجب‌الوجود نامیده می‌شود، اما در صورتی که نسبت بین ماهیت و وجود عدم ضرورت باشد، دو حالت پدید می‌آید؛ ممتنع‌الوجود و ممکن‌الوجود. در ممتنع‌الوجود محمول وجود هرگز نمی‌تواند بر آن عارض شود؛ پس ضرورتی بین موضوع و وجود نیست؛ بلکه ضرورت بین موضوع و عدم است. اما در ممکن‌الوجود ذات نه از وجود ابا دارد و نه از عدم که در این حالت نیز ضرورتی وجود ندارد، پس نسبت بین ماهیت و وجود آن یا ضرورت است یا عدم ضرورت.